

Podpora kurikulární práce škol
Národní pedagogický institut ČR

Dějepis pro české školy v zahraničí v přípravě ŠVP dle RVP ZV 2024 na 2. stupni ZŠ

23. 3. 2026

Jaroslav Najbert a Daniel Franc

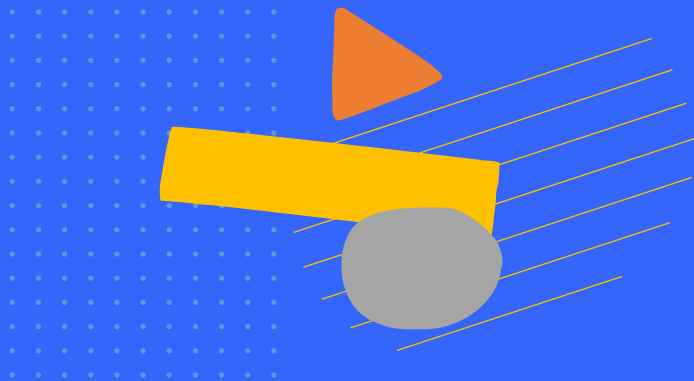

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Co nás dnes čeká

- Koncepce dějepisu v revidovaném RVP ZV
- Porovnání současného a revidovaného RVP
- Struktura RVP a tematické okruhy
- Metodická podpora
- Dějepis a klíčové kompetence
- Revidovaný dějepis a učební materiály
- Otázky a diskuze

S jakými konkrétními otázkami a problémy bychom vám dnes mohli pomoci?

O čem je koncepce revidovaného dějepisu ?

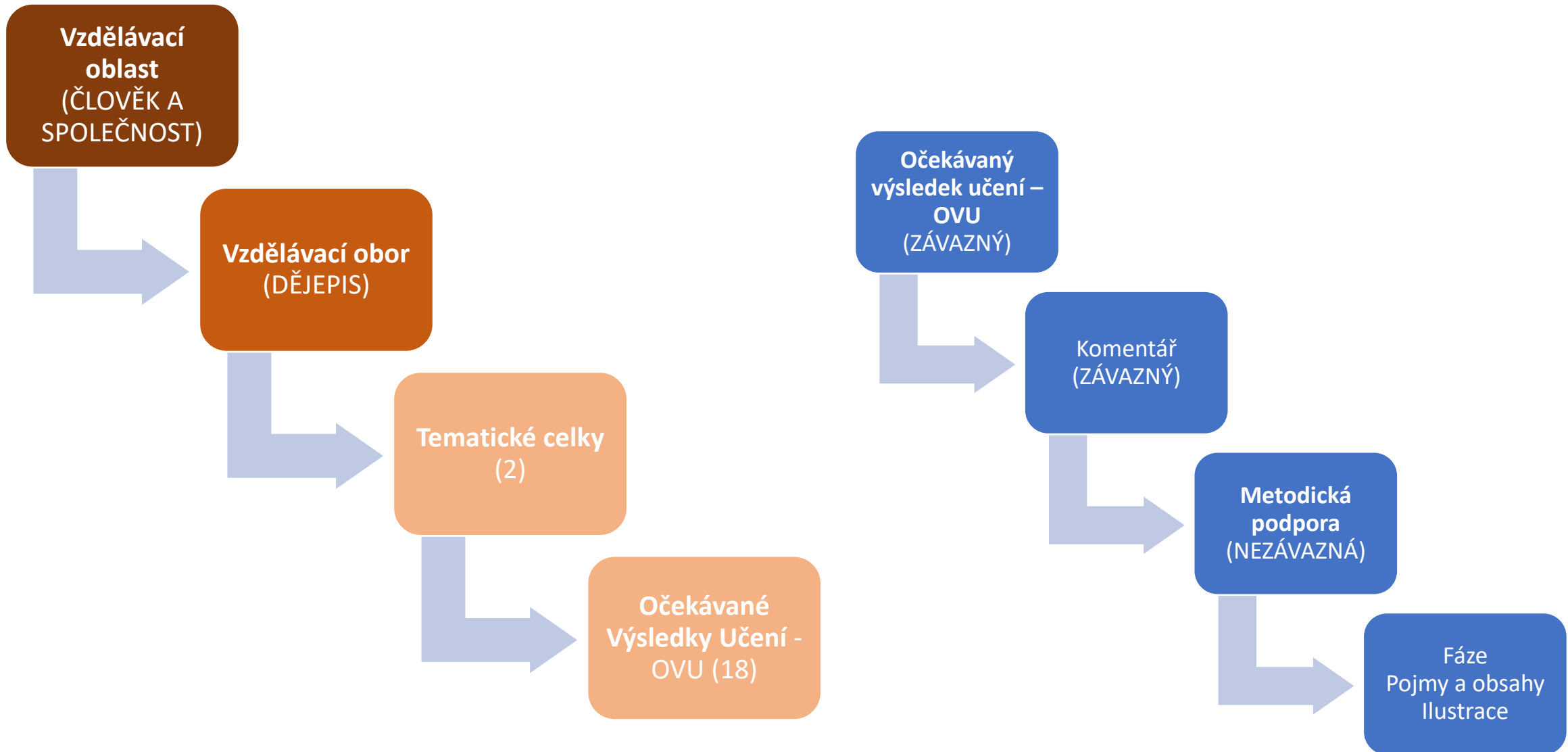
Výuka dějepisu je sestavena tak, aby se žáci učili a postupně rozvíjeli:

1. historicky myslet
2. využívat historické myšlení pro poznávání minulosti a porozumění současnosti
3. orientovat se v historické kultuře a zodpovědně přistupovat k historické paměti

V čem zásadním se liší stávající a nové RVP?

STÁVAJÍCÍ RVP (RVP ZV 2023)	Revidované RVP (RVP ZV 2025)
Obsahuje chronologii	Chronologie není závazná, ale ani zakázaná
“Poznání dějin” + <i>kultivace historického vědomí</i>	“Historická gramotnost” (např. <u>koncept projektu Dějepis+</u>) je rozvíjena pomocí badatelských činností
Nevyžaduje explicitně aktivní práci se zdroji	Předpokládá práci se zdroji (video, text...)
Výstupy lze zvládnout jen ve třídě.	Je nutné vyjít s žáky ven ze školy (tematický okruh <u>Tvoříme dějiny</u>)
Neobsahuje ilustrace očekávaných výsledků.	Obsahuje funkční ilustrace očekávaných výsledků (modelové přípravy) na různých úrovních
Učitel žákovi předává “příběh dějin”. Důraz na politické dějiny	“Příběh dějin” nelze předat, učíme žáky kompetence poučeně vyprávět o minulosti
Obsahuje doporučené učivo.	“Učivo” vybírá učitel sám podle toho, ke kterému OVU mu nejvíce sedí.

Struktura vzdělávací oblasti a OVU

Tematické okruhy a OVU

- Celkem **18 očekávaných výstupů učení (OVU)** rozdělené do dvou **tematických okruhů**:
 - **Poznáváme minulost**
 - základní znalosti a dovednosti pro aktivní poznávání minulosti (práce se zdroji a jejich hodnocení, komplexnější vnímání dějin...)
 - **Tvoříme dějiny**
 - žáci jako aktivní tvůrci, kteří pracují se zdroji, ale také navrhují, jak se historie zprostředkovává v reálném veřejném prostoru, jak ji využít v občanském životě
- **Nejde o dvě oddělené oblasti, ale dva „šuplíčky“ s komponenty, ze kterých skládám svoji hodinu**

Poznáváme minulost

CAS-DEJ-001-ZV9-001

Přiřadí kulturní projevy k jednotlivým dějinným epochám.

CAS-DEJ-001-ZV9-002

Posoudí informační hodnotu a důvěryhodnost zdrojů z různých dějinných epoch.

CAS-DEJ-001-ZV9-003

Vysvětlí rozdíl mezi zobrazováním minulosti v dějepisectví a ve filmu, v literatuře a v nových médiích včetně produktů umělé inteligence.

CAS-DEJ-001-ZV9-004

Specifikuje proměnu politických útvarů, krajiny a lidských sídel od pravěku po současnost pomocí map a dalších informačních zdrojů.

CAS-DEJ-001-ZV9-005

Posoudí, jak se připomínání historických událostí a tradic podílí na utváření jeho osobní identity a identity lidí v jeho okolí.

CAS-DEJ-001-ZV9-006

Doloží příklady vlivu náboženství na jednání lidí v různých dějinných epochách.

CAS-DEJ-001-ZV9-007

Posoudí pozitivní a negativní vliv technologického vývoje a zejména industrializace na život různých společenských vrstev v minulosti.

Tvoříme dějiny

CAS-DEJ-002-ZV9-013

Vytvoří vlastní dějepisný výstup s využitím vhodných kriticky posouzených zdrojů.

CAS-DEJ-002-ZV9-014

Vytvoří vlastní výstup na základě absolvování aktivizačního edukačního programu v paměťové instituci nebo ve veřejném prostoru.

CAS-DEJ-002-ZV9-015

Vyjádří vlastní představu o funkci a významu historických objektů a motivů ve veřejném prostoru.

CAS-DEJ-002-ZV9-016

Podílí se na utváření historického významu regionálních kulturních památek, popřípadě památek s celostátní či mezinárodní hodnotou.

CAS-DEJ-002-ZV9-017

Zhodnotí zamýšlené i nezamýšlené důsledky lidského jednání, které souvisejí s narušováním životního prostředí a klimatickými jevy v minulosti.

CAS-DEJ-002-ZV9-018

V modelové situaci předvede, jak může historické poznání pomoci v současném životě.

Metodická podpora – Ilustrace, Pojmy a obsahy

Proč začaly křížové výpravy?

Datum: 12. 8. 2025 11:48:52

Autor: Mgr. Daniel Guřka **Věková skupina:** 12—15 let

Druh interaktivity: Aktivita **Cílová skupina:** Učitel

Klíčová slova: křížové výpravy, středověké křesťanství, středověké kroniky, papežství

Krátký textový popis:

Lecke je postavena na srovnání dvou dochovaných verzí řeči Urbana II., v níž vyhláší první křížovou výpravu. Žáci se zaměří na rozdíly mezi oběma texty, na jejich původ, autory, důvod vzniku a na to, co texty měly čtenáři říct. Dále si žáci zkusí zodpovědět otázku, čemu a proč v textech můžou důvěřovat.

Soubory:

Metodika	DEJ-Proc-zacaly-krizove-vypravy-metodika.docx	Stáhnout
Metodika	DEJ-Proc-zacaly-krizove-vypravy-metodika.pdf	Stáhnout
Pracovní list	DEJ-Proc-zacaly-krizove-vypravy-pracovni-list.docx	Stáhnout
Pracovní list	DEJ-Proc-zacaly-krizove-vypravy-pracovni-list.pdf	Stáhnout

Znění OVU: Posoudí informační hodnotu a důvěryhodnost zdrojů z různých dějinných epoch.

Kód OVU: CAS-DEJ-001-ZV9-002

Vzdělávací obor: Dějepis

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Uzlový bod: 9. ročník

Obsah výuky (vázáno na OVU):

Oborové znalosti (faktické a konceptuální)	Činnosti a dovednosti (procedurální)	Postoje a hodnoty	Velké myšlenky
<ul style="list-style-type: none">typy historických pramenů:generativní AI jako zdroj/artefaktdůvěryhodnost a informační hodnotaokolnosti vzniku zdroje (autor, doba, prostředí, účel, perspektiva)subjektivita, zkreslení, manipulacevztah k dalším zdrojům (potvrzení x rozpor)	<ul style="list-style-type: none">určování typu, původu a funkce prameneposuzování autorství, perspektivy a možných motivací tvůrcezkoumání kontextu vzniku pramene a jeho vztahu k událostemporovnávání více zdrojů různých typů a zjišťování shod a rozporůrozeznávání záměrné manipulace, propagandy nebo stereotypizacevyvozování závěrů o spolehlivosti na základě	<ul style="list-style-type: none">respekt k různým historickým perspektivám v jednom čase i napříč různými obdobímiotevřenost k mnohoznačnosti a neúplnosti pramenůodpovědnost při práci s informacemi a při jejich sdílenícitlivost k etickým aspektům práce s dobovými svědectvími (např. pamětníci, oběti násilí)porozumění, že historické poznání je interpretace,	<p>Každý historický zdroj odráží perspektivu svého autora a podmínky doby, ve které vznikl.</p> <p>Důvěryhodnost informací nelze izolovaně – vždy vyžaduje porovnání více typů zdrojů.</p> <p>Práce s prameny je dialog mezi minulostí a současností, který vyžaduje kritické myšlení a interpretaci.</p> <p>Manipulace s informacemi (záměrná i nezáměrná) byla přítomná ve</p>

Ukázka z mŠVP předmětové - Dějepis

Obsah předmětu

6. ročník

OVU vzdělávacích oborů pro uzlový bod 9		Školní OVU pro 6. ročník	Školní OVU PT	Vazby na OVU KK	Vazby na OVU ZG	Vazby na další OVU vzdělávacích oborů	Učivo k dosažení OVU
Kód	Popis OVU z RVP ZV						
CAS-DEJ-001-ZV9-001	Přihadí kulturní projevy k jednotlivým dějinným epochám.	Vytvoří časovou osu a na ní rozliší kulturní projevy a periodizační mezníky jednotlivých historických epoch.	X	KKT-IDR-000-ZV9-001 Hodnotí kulturní projevy, tradice a umělecká díla vlastní i jiných kultur a porovnává je v kontextu historických a společenských a kulturních souvislostí. KRP-KRP-000-ZV9-001 Kriticky hodnotí informace z různých zdrojů. KDI-DAT-000-ZV9-001 Data získaná na základě vlastních kritérií a formulovaných dotazů z různých digitálních zdrojů posuzuje z hlediska souladu s již známými poznatky i nároku na spolehlivost zdroje.	ZGC-BPO-000-ZV9-001 Při interpretaci komplexních textů dokládá své závěry textem; v oborech usiluje o přesnost a uspořádanost v obsahu i ve vyjadřování; podle své potřeby využívá psaní pro své sebeuvědomění a sebevyjádření.	X	časová osa

+ mŠVP integrované a tematické

Jak na klíčové kompetence v dějepisu?

Záznam webináře „Učíme dějepis podle nového RVP“ z prosince 2025

Revidovaný dějepis a učebnice

- Vzájemná spolupráce nakladatelství a oborových garantů

HistoryLab

Webová aplikace pro práci s historickými prameny

HistoryLab je vhodný nástroj pro distanční vzdělávání v dějepise. Aktuální verze obsahuje časovou osu a pokrývá dějiny celého 20. století. Cvičení z českých i světových dějin můžete vybírat z přehledného katalogu.

www.historylab.cz

i S pomocí interaktivních nástrojů analyzují žáci dobové dokumenty, historické fotografie či zvukové záznamy.

prezident ×

Pražský hrad ×

fotografie ×

Gustáv Husák

komunista ×

Aplikace HistoryLab byla vytvořena s finanční podporou TA ČR.

Gustáv Husák při novoročním projevu 1988. Foto Jiří Kruliš. Zdroj: ČTK

SOUDOBÉ DĚJINY badatelská učebnice dějepisu

pro 9. ročník základních škol a víceletá gymnázia

Příležitosti a výzvy revidovaného dějepisu pro české školy v zahraničí

Příležitosti

- OVU nejsou vázána na konkrétní učivo/historická období
 - lze libovolně kombinovat starší i moderní dějiny
 - snazší zapojení dějin daného státu
- Jednodušší zavedení tematické výuky nebo výuky ve smíšených skupinách
- Puzzle systém OVU umožňuje kombinovat více oborových (i mezioborových) OVU do jednoho SOVU

Výzvy

- Nutná redukce učiva
- Kompetenční pojetí výuky –vyšší nároky na učitele i žáka
 - ne každá hodina musí být badatelská
- Nedostatečné množství vzdělávacích materiálů (učebnice)

Kde najít další informace a inspiraci

- Prohlédnout RVP.cz - revidované RVP k dějepisu a ilustrativní lekce
- Modelové ŠVP předmětové
- Modelové ŠVP integrované
- RVP.CZ (Materiály do výuky - filtr “revidované RVP”)
- Dějepis+
- HistoryLab
- Hravá dějeprava
- Dějepisný koutek
- Starší dějiny moderně
- Historický ústav AV

Jak efektivně propojit Dějepis s dalšími obory?

Dějepis a Výchova k občanství mají řadu společných témat a oblastí, což usnadňuje v novém RVP jejich funkční integraci.

Oba se více přiblížily pojetí aktivního občanství.

- Co a jak utváří naši identitu?
- Co a jak utváření postoje a ovlivňuje jednotlivce?
- Jak funguje demokracie a autokracie, jak se společnosti vyrovnávají s obtížnou minulostí?
- Jak kriticky pracovat s informacemi a orientovat se ve světě?
- Jak rozvíjet aktivní jednání?
- Jak pracovat s (historickými) předsudky a stereotypy?

Jak kriticky pracovat s informacemi a orientovat se ve světě?

CAS-VKO-002-ZV9-010 Kriticky posuzuje dění ve svém regionu, v České republice a ve světě.

CAS-DEJ-001-ZV9-002 Posoudí informační hodnotu a důvěryhodnost zdrojů z různých dějinných epoch.

CAS-DEJ-001-ZV9-003 Vysvětlí rozdíl mezi zobrazováním minulosti v dějepisectví a ve filmu, v literatuře a v nových médiích včetně produktů umělé inteligence.

Co a jak utváří naši identitu?

CAS-VKO-001-ZV9-001 Charakterizuje společenské role, do kterých se ve svém životě dostává, a posoudí, co pro něj znamená příslušnost k rodině, ke škole, ke kultuře, k náboženství, k genderu, k obci, k národu, ke státu.

CAS-DEJ-001-ZV9-005 Posoudí, jak se připomínání historických událostí a tradic podílí na utváření jeho osobní identity a identity lidí v jeho okolí.

CAS-DEJ-001-ZV9-011 Určí, jak se proměňovaly a v čem zůstávaly stejné genderové role v dějinách (možno doplnit různé OVU podle povahy zadání)

Jak efektivně propojit Dějepis s dalšími obory?

Dějepis a Geografie podobně inovovaly svůj vzdělávací obsah a cíle.

Staví na oborových dovednostech a myšlenkových konceptech - opět příležitost pro integraci.

- Kritický přístup k mapám
- Porozumění příčinám a důsledkům změn
- Funkce a rozvoje sídel
- Proměna hospodářství
- Globalizace, kolonialismus, konflikty a jejich řešení
- Kritická práce s médii
- Identifikace a identita
- Udržitelný život (klimatické vzdělávání)

Dějepis

CAS-DEJ-001-ZV9-004 Specifikuje proměnu politických útvarů, krajiny a lidských sídel od pravěku po současnost pomocí map a dalších informačních zdrojů.

CAS-DEJ-001-ZV9-009 Rozliší příčiny, důsledky a podobu konfliktů a spolupráce v minulosti.

CAS-DEJ-002-ZV9-017 Zhodnotí zamýšlené i nezamýšlené důsledky lidského jednání, které souvisejí s narušováním životního prostředí a klimatickými jevy v minulosti.

Geografie

GEO-GEO-001-ZV9-001 Kriticky využívá mapy a další zdroje geografických dat pro vlastní učení i každodenní poznávání světa.

GEO-GEO-002-ZV9-012 Na příkladu mezinárodních a regionálních konfliktů rozliší jejich podobné a rozdílné příčiny, důsledky a snahy o mírové řešení.

GEO-GEO-004-ZV9-017 Zhodnotí, jak naplňování potřeb jedince, společnosti a přírodního prostředí v konkrétním místě napomáhá či zabraňuje udržitelnosti života na Zemi.

Dotazy

Mohu skrze jeden ŠOVU plnit více OVU?

ANO, je to možné

Kde najdu učivo?

Učivo není závazně stanoveno, je na úsudku školy a učitelů, která témata si vyberou.

Je pro školu modelový ŠVP nějak závazný?

NE, modelový ŠVP je pouze inspirace. Není povinnost z něj cokoliv převzít.

Další dotazy?